

สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนของ
ชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร : กรณีศึกษาตำบลท่าขุนราม
อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

The Current condition, Problems, Needs and factors related to community
health care management of communities in academic service areas of
Kamphaeng Phet Rajabhat University : a case study of Tha Khun Ram
Subdistrict, Mueang District, Kamphaeng Phet Province.

ราตรี โพธิ์ระวัช¹ และ มณฑนา จรรย์รัตน์ไพศาล²
Ratree Phorawat and Mantana Chariyaratpaisan

¹ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² รองศาสตราจารย์ ประจำโปรแกรมวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องสภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน
ของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร : กรณีศึกษาตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการ
ดูแลสุขภาพในชุมชนของตำบลท่าขุนราม ผู้ให้ข้อมูล เป็นเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าขุนราม
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกข้อมูลสถานะสุขภาพชุมชน โดยใช้เครื่องชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน
ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) หมวดที่ 1 สุขภาพ มี 7 ตัวชี้วัด แบบ
บันทึกข้อมูลการเจ็บป่วย จากสถานบริการสาธารณสุขในเขตความรับผิดชอบ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล
โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชนมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลสุขภาพประชาชน และมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ
หมู่บ้านคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น การจัดการสุขภาพเน้นการดูแลทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและดูแลครอบคลุม
ทุกกลุ่มวัยโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ปัญหาการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่มี
มุมมองในการดูแลสุขภาพว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุข ความต้องการการจัดการดูแลสุขภาพ
ในชุมชน ในการดำเนินงาน หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องการให้มองถึงความต่อเนื่อง และความยั่งยืน เช่น ให้
ความรู้อย่างต่อเนื่อง บริการอย่างต่อเนื่อง และปรับทัศนคติของประชาชนในการดูแลสุขภาพ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องใน
การจัดการดูแลสุขภาพในชุมชน ปัจจัยภายในที่สำคัญคือ ภาควิเคราะห์ที่เข้มแข็ง ปัจจัยภายนอก
มีงบประมาณ ในการดำเนินงาน การยอมรับในบุคคลในการทำงาน และแรงจูงใจในการทำงาน

คำสำคัญ: การจัดการสุขภาพ / สุขภาพชุมชน / ท่าขุนราม

Abstract

Research subject current condition, problems, needs, and factors related to community
health care management of communities in academic service areas of Kamphaeng Phet Rajabhat
University: a case study of Tha Khun Ram Subdistrict, Mueang District, Kamphaeng Phet Province
The objective is to study the conditions, problems, needs, and factors related to health care
management in the community of Tha Khun Ram Subdistrict. The informants are officers from the
Tambon Health Promotion Hospital. The Village Health Volunteers, The Subdistrict Administration
Organization officer and community leader in Tha Khun Ram Subdistrict. Research tools Form for

recording community health status data By using basic necessity data indicators Of the 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2021) Section 1 Health, there are 7 indicators of illness data record form From public health facilities in the area of responsibility And interview forms data analysis By content analysis

The results of the research showed that the health care management conditions in the community have the Tambon Health Promotion Hospital and the local administrative organization as the main unit of the public health care. And having village health volunteers screening primary health Health management emphasizes the whole system of health-related care and care, covering all age groups, with cooperation from all sectors. Problems in health care management in the community. The majority of people view health care as a duty of public health officials. Needs for health care management in the community In operation Or doing various activities, want to see the continuity And sustainability, for example, providing continuous knowledge Continuous service And adjust the attitude of people in health care Relevant factors in managing health care in the community Important internal factors are Network partners are strong, external factors have operating budgets. Acceptance of persons in the workplace and motivation to work

Keywords: Health management / Community health / Tha Khun Ram

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุขภาพดีเป็นพื้นฐานของชีวิตที่ทุกคนปรารถนาและคาดหวัง สุขภาวะที่ดี คือ มีความแข็งแรงสมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ สามารถเป็นที่พึ่งของบุคคลในครอบครัวและชุมชน (ประเวศ วะสี, 2550 : 24) การส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดีจึงมีความสำคัญ ในการพัฒนาด้านสุขภาพ นั้น ควรเป็นการบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อให้เป็นกระบวนการทำงานแบบรวบยอดในชุมชนของตนที่สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของชุมชน (คณะกรรมการการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพ แห่งชาติ, 2550 : 14) สำหรับประเทศไทย แนวโน้ม ของระบบสุขภาพให้ความสำคัญกับ ความพอเพียง (Sufficiency) และความยั่งยืน (Sustainability) ด้วยการสร้างหลักประกันสุขภาพให้แก่ประชาชนทุกคน ภายใต้การปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ เน้นการสร้างเสริมสุขภาพ มากกว่าการรักษา ดังคำกล่าวที่ว่า “สร้างนำซ่อม” และมีการกำหนดใช้ยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย การสร้างองค์ ความรู้ การเคลื่อนไหวของภาคสังคม และการเชื่อมโยงกับภาคการเมือง เป็นแนวทางในการดำเนินงาน (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2544 หน้า 6) มีการเชื่อมโยงระบบสุขภาพกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิด “ระบบสุขภาพพอเพียง” ขึ้นซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ มีความเข้มแข็งจากความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน มีความรอบคอบและพอประมาณอย่างมีเหตุผลในด้านการเงิน ในทุกระดับ มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่ เน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง มีการบูรณาการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาฟื้นฟูและการคุ้มครองสุขภาพ มีระบบภูมิคุ้มกันคุ้มครองสุขภาพของประชาชน มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพอ ทั้งนี้ ให้มีความสามารถ ความยืดหยุ่น และสามารถตอบสนอง ต่อการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และ สภาพแวดล้อมในการดำเนินการที่ยั่งยืน

การจัดการสุขภาพชุมชน เป็นกระบวนการสร้างสุขภาพที่ให้เป็นภารกิจร่วมกันของทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อให้ทราบ ถึงปัญหาและความต้องการทางสุขภาพของแต่ละชุมชนความสำคัญกับการพัฒนาบทบาทภาคประชาชน ที่เน้นการ พึ่งตนเองในการจัดการสุขภาพของประชาชนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความเข้มแข็งและสามารถดำเนินงานด้าน สาธารณสุขให้เป็นระบบ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนนั้นๆ โดยช่วยกันค้นหาและกำหนดปัญหาสุขภาพ ดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพ และมาตรการทางสังคม รวมทั้งคิดนวัตกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี ลดปัจจัยเสี่ยง และลดปัญหาโรคที่เกิดจากการดำเนินชีวิตที่เป็น ปัญหาสาธารณสุขในสังคมไทยในขณะนี้ ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจ หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง โดยมี เป้าหมายและจุดมุ่งหมายสูงสุดของการทำงานการดูแลสุขภาพชุมชนคือ การจัดการสุขภาพให้มีความยั่งยืน นอกจากนั้นในมิติด้านสุขภาพของคน ไทย พบว่า อัตราการตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดสมอง โรคมะเร็งและเนื้องอก โรคหัวใจขาดเลือด และ

โรคเบาหวาน ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเพิ่มขึ้น จำนวนเด็กและเยาวชนที่สูบบุหรี่เป็นประจำยังคงเพิ่มขึ้น และแม้ว่าวัยทำงานและผู้สูงอายุจะมีการออกกำลังกายมากขึ้น แต่เด็กและเยาวชนกลับออกกำลังกายน้อยลง และมี คนไทยเพียงร้อยละ 25 เท่านั้นที่บริโภคผักและผลไม้เพียงพอ และยังคงมีการบริโภคน้ำตาลและโซเดียมคลอไรด์มาก เกินปริมาณที่แนะนำ รวมทั้งมีความเครียดและความวิตกกังวลจากปัญหาความรักและครอบครัวมากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน สร้างศักยภาพให้เป็นชุมชนแห่งปัญญา พัฒนาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์คนที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรม โดยเน้นที่จิตสำนึกในการรับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติมีการกิจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล (2) ผลิตภัณฑ์ที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่นอีกทั้ง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิต ดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ (3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ (4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มี จิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อ ประโยชน์ของส่วนรวม (5) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการ ดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมทั้งการแสวงหาแนวทาง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน (8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจาก แนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นหนึ่งชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลท่าขุนราม มีสภาพพื้นที่ที่หลากหลาย เช่น พื้นที่ราบลุ่ม ที่ราบ ที่ราบเชิงเขา พื้นที่สูง และมีภูเขา โดยมีเขาสำคัญ ได้แก่ เขาลับงา เขาถั่วแปบ ตำบลท่าขุนรามมีประชากร 9,047 คน เป็นเพศชาย 4,410 คน เพศหญิง 4,637 คน จำนวนครัวเรือน 2,975 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีความหลากหลายของเชื้อชาติ และวัฒนธรรม เป็นชุมชนที่รวมวัฒนธรรม 3 ชาติ ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคอีสาน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม, 2556)

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาการศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนรวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการดำเนินงานสุขภาพของชุมชน ในการที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวมีสุขภาพที่สมบูรณ์อย่างแท้จริงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาความต้องการการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน
ของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ด้วยวิธีดังนี้

ศึกษาจากเอกสาร

แหล่งข้อมูล ข้อมูลสถานะสุขภาพชุมชน ข้อมูลการเจ็บป่วยของประชาชน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูลสถานะสุขภาพชุมชน โดยใช้เครื่องชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ของ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) หมวดที่ 1 สุขภาพ มี 7 ตัวชี้วัด
2. แบบบันทึกข้อมูลการเจ็บป่วย จากสถานบริการสาธารณสุขในเขตความรับผิดชอบ
การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง
การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

โดยการสนทนากลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูล

เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่
องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชนของตำบลท่าขุนราม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยจะป้อนคำถามให้แก่ที่ประชุมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เชิญมา
เพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมกัน ให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายในประเด็นสภาพ ปัญหา ความต้องการการ
จัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน ประกอบด้วย พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ได้แก่ การดูแลตนเองทั้งในภาวะปกติและ
เจ็บป่วย และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย คน เงิน
วัสดุอุปกรณ์ การจัดการปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ที่คณะผู้วิจัยได้ป้อนเข้า
สู่ที่ประชุม

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

โดยการสัมภาษณ์

แหล่งข้อมูล

นักวิชาการสาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นักพัฒนาชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ที่
รับผิดชอบ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนหรือแกนนำ
สุขภาพของชุมชนหมู่บ้านละ 1 – 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องการจัดการสุขภาพชุมชน
2. บันทึกเสียงขณะที่ทำการสัมภาษณ์ โดยคณะผู้วิจัยขออนุญาตในการทำการบันทึกเสียง การใช้
อุปกรณ์ในการบันทึกเสียงก็เพื่อใช้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการบันทึกและการได้ข้อมูลที่ไม่ละเอียดซึ่งไม่สามารถ
บันทึกในขณะที่ทำกิจกรรมนั้นได้
3. กล้องถ่ายภาพสำหรับเก็บภาพกิจกรรมขณะที่ทำการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการรายงาน
ผลการวิจัย
4. อุปกรณ์ช่วยในการจดบันทึก ประกอบด้วย สมุดจด อุปกรณ์เครื่องเขียน เพื่อใช้บันทึกข้อมูล
ขณะสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการจัดการความรู้ โดยใช้ประโยชน์ในการบันทึกคำพูด และบรรยากาศการประชุม
และพฤติกรรมของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการถอดเทป และการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนของตำบล
ท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

1. สภาพการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน ของชุมชนในตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 1 ข้อมูลสถานะสุขภาพชุมชนของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

สถานะสุขภาพ	ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนัก 2,500 กรัม ขึ้นไป	23 คน	100	0	0
2. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวน้อย 6 เดือนแรกติดต่อกัน	30 คน	100	0	0
3. เด็กแรกเกิดถึง 12 ปี ได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	798 คน	100	0	0
4. คริวเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน	2,193 คร.	100	0	0
5. คริวเรือนมีการใช้ยาเพื่อบำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างเหมาะสม	2,193 คร.	100	0	0
6. คนอายุ 35 ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	3,940 คน	91.84	350 คน	8.16
7. คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ะละ 30 นาที	6,665 คน	99.96	3 คน	0.04

หมายเหตุ คร. หมายถึง คริวเรือน

(ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ข้อมูล ณ วันที่ 23 กันยายน 2562 <http://ebmn.cdd.go.th>)

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานะสุขภาพของประชาชนในตำบลท่าขุนราม ทุกตัวชี้วัดของข้อมูลพื้นฐานผ่านเกณฑ์เครื่องชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน

ตารางที่ 2 จำนวนสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอกตามกลุ่มโรคของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ชื่อกลุ่ม	ชาย	หญิง	รวม
1. ความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุ	2,179	3,428	5,607
2. เบาหวาน	787	1,495	2,282
3. การติดเชื้อของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลันอื่น ๆ	734	916	1,650
4. เนื้อเยื่อผิดปกติ	310	443	753
5. โรคอื่น ๆ ของหลอดเลือด กระเพาะและดูโอเดนม	261	402	663
6. โรคอื่น ๆ ของผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	231	366	597
7. โรคของหูและปมกกหูอื่น ๆ	163	307	470
8. ความผิดปกติของต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิกอื่น ๆ	47	183	230
9. คออักเสบเฉียบพลันและต่อมทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน	80	110	190
10. ความผิดปกติอื่น ๆ ของฟันและโครงสร้าง	65	119	184
11. โรคที่ตี	111	59	170
12. การบาดเจ็บกระดูกเฉพาะอื่น ๆ , ไม่ระบุเฉพาะและหลายบริเวณในร่างกาย	110	53	163
13. ฟันผุ	59	76	135
14. โรคอักเสบติดเชื้อของผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	70	64	134
15. โรคไมเกรนและกลุ่มอาการปวดศีรษะอื่น ๆ	30	95	125

(ที่มา: ฐานข้อมูล HDC จังหวัดกำแพงเพชร ข้อมูล ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2562 <http://kpo.moph.go.th/webkpo/>)

จากตารางที่ 2 พบว่า จำนวนสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอกตามกลุ่มโรคของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ประชาชนส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคความดันโลหิตสูงที่ไม่มีสาเหตุ

จำนวน 5,607 ราย รองลงมา เบาหวาน จำนวน 2,282 ราย การติดเชื้อของทางเดินหายใจส่วนบนแบบเฉียบพลัน จำนวน 1,650 ราย อื่น ๆ ตามลำดับ

1.1 การจัดการการดูแลสุขภาพตนเองในสภาวะปกติ

1) ท้องถิ่นมีการจัดทำแผนการจัดการบริการสาธารณสุข กองทุนหลักประกันสุขภาพ กองทุนการ บริหารส่วนตำบลท่าขุนราม ประจำปีงบประมาณ 2562 ได้ดำเนินการสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 5 หมวด ดังนี้ หมวด 1 หมวดสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการบริการสาธารณสุขของหน่วยงาน หรือ สถานบริการ หรือ หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ หมวด 2 หมวดสนับสนุนให้กลุ่ม หรือองค์กรประชาชน หรือหน่วยงานอื่นในพื้นที่ หมวด 3 หมวดสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรม การสร้างสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพและการ รักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิเชิงรุกและศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ผู้สูงอายุและคนพิการ หมวด 4 หมวดสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการบริหารจัดการกองทุน หมวด 5 หมวดกรณีเกิดโรคระบาดหรือภัยพิบัติในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่ท้องถิ่นและ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นผู้ดำเนินการ

2) มีการรวมกลุ่มกันในการดูแลสุขภาพ เช่น ออกกำลังกาย และมีการสนับสนุนอุปกรณ์ ใน การออกกำลังกายให้แต่ละหมู่บ้าน และส่วนใหญ่ประชาชนจะออกกำลังกายในช่วงเย็น ที่ลานหมู่บ้านของตนเอง ออกกำลังกายด้วยการเดินแอโรบิก รำวง และตาราง 9 ช่อง มีเครื่องออกกำลังกาย ทุกหมู่บ้าน วัยรุ่น เด็ก มา ออกกำลังกายด้วยการ เล่น ฟุตบอล เตาะเตะกร้อ

3) มีการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพเชิงรุก จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น การสื่อสารออนไลน์ ต่าง ๆ

4) มีการคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น โดย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เช่น ความดัน โลหิต ระดับน้ำตาลและไขมันในเลือด การคัดกรองมะเร็งลำไส้ด้วยการตรวจอุจจาระ และการประเมิน ความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวัน (ADL) เป็นต้น

5) มีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การนำสมุนไพรมาดูแลสุขภาพของตนเอง และ มีการ จัดอบรมให้ความรู้เรื่อง การใช้สมุนไพร และมีโครงการสร้างส่งเสริมการใช้สมุนไพร ในชุมชน

6) กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ เดือนละ 1 ครั้ง เป็นกิจกรรมเน้นเรื่องการดูแลสุขภาพ อาชีพ การสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ

1.2 การจัดการการดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วย

ตำบลท่าขุนรามมีสถานบริการทางด้านสาธารณสุข จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพสุขภาพตำบลบ้านใหม่และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพน้ำโห่ง ประชาชน สามารถเข้าถึงบริการได้สะดวก เมื่อมีการเจ็บป่วย การให้บริการเป็นไปตามขอบเขตการให้บริการครอบคลุมทั้งงาน ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันและ ควบคุมโรค การรักษาพยาบาลและการส่งต่อ และการฟื้นฟูสภาพ การให้บริการสุขภาพส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ สาธารณสุขจะดูแลสุขภาพแบบองค์รวม และปรับไปตามกลุ่มวัย ยึดหลักการดูแลสุขภาพแบบใกล้บ้าน ใกล้ใจ โดย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาดูแลสุขภาพประชาชน มีทีมหมอครอบครัวและทีมดูแลระยะยาว ดูแลสุขภาพ ประชาชน อย่างต่อเนื่อง มีการส่งผ่านข้อมูล ใน line ป้องกันการขาดยาในโรคผู้ป่วยไม่เรื้อรัง ในการดูแลผู้ป่วย ติดเตียง คิदनวัตกรรมในการดูแล แพมเพิส ตาข่าย เปลี่ยนในราคาถูก

2. ปัญหาการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน ของชุมชนในตำบลท่าขุนราม

2.1 ประชาชนส่วนใหญ่มีมุมมองในการดูแลสุขภาพว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุข บางคนอาจจะเลยในเรื่องการดูแลสุขภาพเบื้องต้น

2.2 การดำเนินการดูแลสุขภาพบางกลุ่มเข้าถึงยาก เช่น กลุ่มเด็ก ส่วนใหญ่ไม่มีเวลา ว่าง จากการ เรียนก็ไปเรียนพิเศษ กลุ่มเด็กเล็กเข้าถึงง่าย เพราะอยู่กับ พ่อแม่ ผู้สูงอายุเข้าถึงง่าย แต่มีความเชื่อในตัวเอง สูง ไม่ ค่อยยอมรับสิ่งใหม่ กลุ่มคนวัยทำงานเข้าถึงยากเพราะต้องออกไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ประชาชน บางคนเชื่อเรื่อง การใช้ยาชุด ยาสมุนไพร การบิบนวด จากปากต่อปากหรือกระแสสังคม โดยไม่มีการ ตรวจสอบ ข้อมูลที่ถูกต้อง

2.3 การเดินทางของประชาชนในการมารับบริการทางด้านสาธารณสุขตามนัด มีความลำบากสำหรับ บางคน บางคนไม่มีรถ บางคนอาศัยอยู่กับลูกหลาน การเดินทางจึงเป็นอุปสรรคมากในการมาหาหมอตามนัด ทั้งนี้

ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทั้ง 2 แห่ง รับทราบข้อมูลและปัญหาดังกล่าว จึงมีการแก้ไข โดยการนัดผู้ป่วยเป็น
หลายหมู่บ้าน เช่น วันจันทร์ นัด ผู้ป่วยหมู่ 8 ที่เป็นเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ก็สามารถแก้ปัญหาได้เล็กน้อย

2.4 ประชาชนไม่ค่อยเชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านบางคน และไม่ยอมรับในการแจ้งข่าว
ร้ายกระจายข่าวดี หรือ การให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ ควรเพิ่มเรื่องการอบรมพัฒนาศักยภาพให้กับอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เอื้อ ต่อการดำเนินงานในการดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชน ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเบิกจ่ายงบประมาณ ซื้อได้เฉพาะครุภัณฑ์ แต่ชุมชนขาดแคลนอุปกรณ์ในการ
ออกกำลังกาย

3. ความต้องการการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชน ของชุมชนในตำบลท่าขุนราม

3.1 ในการดำเนินงาน หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบคำนึงถึงความ
ต่อเนื่องของกิจกรรม หากต่อเนื่องแล้วจะเกิดความยั่งยืน เช่น ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง บริการอย่างต่อเนื่อง เพราะ
กระแสสังคมและโซเชียล มีอิทธิพลมากกับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

3.2 การรับข้อมูลและไม่ตรวจสอบว่าถูกต้องหรือไม่ ในการดำเนินงานการดูแลสุขภาพประชาชน
ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญและวิธีการที่เหมาะสม เช่น หากมีการตรวจพบสารเคมีตกค้างในร่างกาย
ควรทำอย่างไร ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ

3.3 ต้องการให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น นำลูกบ้าน ออกกำลังกาย การสร้างเสริม
สุขภาพให้เข้มแข็ง สร้างเยาวชน ให้มาเป็นผู้นำ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ ช่วยสอน ในการออกกำลังกาย

3.4 ต้องการให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจ อาจจะทำให้มา
ประชาสัมพันธ์ ในเสียงตามสายในหมู่บ้าน เป็นผู้นำในการออกกำลังกาย

3.5 ควรปรับทัศนคติของประชาชน ในเรื่องมุมมองของสุขภาพ ที่มองว่าสุขภาพเป็นเรื่องของ
เจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุข

3.6 การสร้างนโยบายสาธารณสุขเพื่อสุขภาพ แผนควรมีความชัดเจน เช่น เรื่องอาหารปลอดภัย
เกษตรอินทรีย์ ทำอย่างไรใช้ปลอดภัย

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชน ของชุมชนในตำบลท่าขุนราม

ปัจจัยภายใน

1) ทำงานและช่วยเหลือโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพประชาชน เช่น องค์กร
บริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
สถานศึกษา

2) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีศักยภาพในการตรวจคัดกรองโรคทั่วไป เช่น
การตรวจวัดระดับความดันโลหิต ตรวจหาระดับน้ำตาลและไขมันในเลือด ตรวจอุจจาระเพื่อคัดกรองมะเร็งลำไส้
ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ให้กับสัตว์สุนัขและแมว เป็นต้น

3) การใช้ทรัพยากรร่วมกันในการดำเนินงานการดูแลสุขภาพประชาชน

4) ภาควิชาที่เข้มแข็ง

5) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่เข้มแข็ง

6) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม
ดูทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และดูแลทั่วถึง รู้ลึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ปัจจัยภายนอก

1) งบประมาณในการดำเนินงานต้องเพียงพอ

2) ในการดำเนินงานการจัดการดูแลสุขภาพ ผู้นำหรือแกนนำควรเป็นบุคคลที่ได้รับการ
ยอมรับจากบุคคลอื่น หรือเป็นบุคคลต้นแบบในการดูแลสุขภาพ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้าน แกนนำในการทำกิจกรรมด้านสุขภาพ

3) การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เช่น สิ่งของ รางวัล เกียรติบัตร จะมีให้ผู้ปฏิบัติงานหรือ
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชนของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

1. สภาพการการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชนของตำบลท่าขุนรามมีการจัดทำแผนการจัดการบริการสาธารณสุขในการพัฒนาในเรื่องของสุขภาพ ที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ภาคสาธารณสุข ภาคการศึกษา ภาคการปกครอง ในการดูแลสุขภาพประชาชนมุ่งเน้นการดูแลทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและดูแลครอบคลุมทุกกลุ่มวัย โดยมีบุคลากรทางด้านสาธารณสุขและผู้กำกับดูแลและมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นนักจัดการสุขภาพชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำในการบูรณาการด้านทรัพยากรทางสุขภาพในชุมชน โดยเป็นผู้สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำบริการครอบครัวและชุมชน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจะช่วยปรับสภาพแวดล้อมเพื่อรองรับความไม่เท่าเทียมกันทางสุขภาพอนามัยของกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส กระบวนการที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสร้างความสัมพันธ์และให้การดูแลสุขภาพของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงด้วยชุมชน (Theory of Change with Community) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ใช้การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนร่วมกันของกลุ่มคนที่หลากหลายโดยเฉพาะกลุ่มองค์กรหรือตัวแทนของชุมชนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ และเงื่อนไขที่เชื่อว่าจะสามารถนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้ ซึ่งกระบวนการวางแผนของกลุ่มบุคคลข้างต้น สามารถนำไปสู่ความชัดเจนของเป้าหมายในระยะยาว และความชัดเจนของเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อเป้าหมายนั้น โดยการจัดทำเป็นกรอบของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งกรอบดังกล่าวจะเป็นตัวแบบ ที่แสดงถึงสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งเงื่อนไขที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในระยะยาว (Dana and Clark, 2012 อ้างถึงใน ศุภวัฒน์ ปัทมสุรกาญจน์, 2559, หน้า 43-44)

2. ปัญหาการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชน ของตำบลท่าขุนราม ประชาชนส่วนใหญ่มีมุมมองในการดูแลสุขภาพว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุข บางคนอาจจะเลยในเรื่องการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทางตำบลท่าขุนรามมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลถึง 2 แห่ง การดำเนินงานในเรื่องสุขภาพ ผู้ดำเนินงานเชิงรุกซึ่งหัวใจสำคัญที่จะทำให้ระบบสุขภาพเข้มแข็งและยั่งยืนได้นั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล (2557) จะต้องเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ หรือเริ่มต้นจากระบบสุขภาพหน่วยที่เล็กที่สุด ก็คือ การที่ประชาชนรู้จักดูแลสุขภาพของตนเอง (Self care) ก่อนที่จะดูแลสุขภาพของคนในครอบครัวและคนในชุมชน ซึ่งเรื่องสุขภาพควรเป็นเรื่องที่ไม่แยกออกจากชีวิต สังคม และการทำมาหากินของชาวบ้าน เพราะเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมมาตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคโดยมีชุมชนเป็นพื้นฐานนั้นครอบคลุมกิจกรรมหลากหลาย เช่น การส่งเสริมสุขภาพการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงการเพิ่มความเสี่ยงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการริเริ่มเปลี่ยนกฎหมายหรือนโยบายข้อกำหนดเพื่อให้สนับสนุนสุขภาพมากขึ้น การกระตุ้นชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการส่งเสริมสุขภาพอย่างหนึ่งที่มีการร่วมมือกันพยายามเพิ่มความตระหนักในชุมชน และความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องปัญหาสุขภาพ ประสานงานหุ้นส่วนในการส่งเสริมสุขภาพเพื่อวางแผนเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม จัดสรรทรัพยากรให้องค์กรต่างๆในชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความต้องการการจัดการดูแลสุขภาพในชุมชน ในการดำเนินงาน หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องการให้มองถึงความต่อเนื่อง และความยั่งยืน เช่น ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง บริการอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ยึดหลักการ 1 ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและ การบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มี ความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิต ที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้

ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการการดูแลสุขภาพในชุมชน ปัจจัยภายในที่สำคัญคือ ภาวการณ์ที่เข้มแข็ง เช่น ผู้นำชุมชน ครู อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนด้านสุขภาพและการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน (2551, หน้า 10) ที่ให้แนวคิดการจัดการสุขภาพชุมชน เป็นวิถีปฏิบัติให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยการจัดให้คนหรือองค์กรชุมชนต่างๆ ได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเองว่าชุมชนตนเองเป็นอยู่อย่างไร มีอะไรที่ดีหรือที่เป็นปัญหา เมื่อชุมชนได้เรียนรู้ เข้าใจตนเอง วางอนาคตของตนเองและจัดการตนเองได้ด้วยพอเหมาะพอดีตามศักยภาพที่ตนเองมี ไม่จัดการหรือทำอะไรที่เกินกำลังของตนเองคือทำพอประมาณ หรือเลือกทำตามสภาพปัญหา ตามศักยภาพ ด้วยเหตุด้วยผล และท้ายที่สุดชุมชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจตนเองแล้วชุมชนจะมีความรู้เท่าทัน มีความรอบคอบที่จะเลือกรับ ปรับใช้หรือปฏิเสธสิ่งใหม่ๆที่จะเข้ามาสู่ชุมชนซึ่งก็เท่ากับชุมชนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมทั้งจะปรับตัวเองให้อยู่ในสภาวะที่สมดุล คือ ชุมชนสามารถยืนอยู่ได้ท่ามกลางกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงโดยที่ชุมชนยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และคุณค่าของตนเอง การจัดการสุขภาพชุมชน เน้นกระบวนการหลัก 5 ด้านได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำแผนด้านสุขภาพในหมู่บ้าน การจัดการงบประมาณเพื่อใช้พัฒนาด้านสุขภาพ การจัดกิจกรรมด้านสุขภาพในหมู่บ้าน และการประเมินผลการดำเนินงานในหมู่บ้าน ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องดำเนินการโดย อสม. และแกนนำในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆร่วมสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนและเกิดกระบวนการจัดการด้านสุขภาพขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน, 2551: 14) การส่งเสริมสุขภาพในชุมชนเพื่อความยั่งยืนจะต้องเริ่มจากการค้นหาผู้นำที่เหมาะสมนำไปสู่การรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายสร้างการมีส่วนร่วมและการสร้างพลังอำนาจในชุมชนเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำปรึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาการจัดการทำแผนปฏิบัติการการดำเนินงาน และการประเมินผล เน้นให้ประชาชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ประชาชนสามารถพึ่งตนเองและสร้างความเป็นปึกแผ่นในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สามารถข้อมูลที่ได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชน
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมที่สร้างและเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องของสุขภาพของประชาชน
3. ควรพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเทคนิควิธีการในการให้สุขศึกษา
4. ในการจัดกิจกรรมการดูแลสุขภาพ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของกิจกรรมและ ความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยรูปแบบการจัดการสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม
2. ควรมีการศึกษาเชิงลึกการดูแลสุขภาพระดับบุคคลของประชาชนเพื่อประกอบในการส่งเสริมและ สนับสนุนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการจัดการสุขภาพชุมชนให้ประชาชนมีสุขภาพดีได้อย่างแท้จริงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. ข้อมูลสถานะสุขภาพชุมชนของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. [Online]. Available: <http://ebmn.cdd.go.th> [2562, กันยายน23]

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2555). คู่มือ อสม.นักจัดการสุขภาพชุมชน ไร้มติติดต่อเรื้อรัง 5 โรค (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2555.

- โครงการสุขภาพคนไทย. (2560). สุขภาพคนไทยกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สุขภาพคนไทย 2560 (หน้า 78-79). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฐานข้อมูล HDC จังหวัดกำแพงเพชร. (2562). สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอกตามกลุ่มโรคของตำบลท่าขุนราม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. [Online]. Available: <http://kpo.moph.go.th/webkpo/> [2562, พฤศจิกายน 9].
- ประเวศ วะสี. (2550). การเรียนรู้ใหม่ไปให้พ้นวิกฤติแห่งยุคสมัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ร่วมด้วย ช่วยกัน.
- ระพีพัฒน์ ศรีมาลา พรสุข หุ่นรินทร์ และ ทรงพล ต่อน. (2559). วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(3), 159-168.
- ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์. (2559). วารสารการบริหารท้องถิ่น. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2559) หน้า 41-58.
- สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล. (2557). ระบบสุขภาพเข้มแข็ง ต้องเริ่มที่จุดเล็กๆ. [Online]. Available: <https://www.hfocus.org/content/2014/04/6852>. [2562, พฤศจิกายน 9].
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2552). พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เจ เอสการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน. (2551). ข้อมูลผลการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม. (2556). สภาพทั่วไป. [Online]. Available: <https://www.thakhunram.go.th/condition1.php>. [2562, ธันวาคม 9].
- Dana, H. T., & Clark, H. (2012). Intervention Logic and Theories of Change: What are they, how to build them and how to use them. Retrieved November 17, 2015, from <http://www.theoryofchange.org/library/presentations/>